

Sygn. akt II CSK 2/13

POSTANOWIENIE

Dnia 7 czerwca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa S. R.

przeciwko E. [...] Spółce Akcyjnej w G.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 7 czerwca 2013 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 23 maja 2012 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 1.800 (tysiąc osiemset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.**

Uzasadnienie

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądowym, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Cel wymagań przewidzianych przez art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko wtedy, gdy skarżący powoła i uzasadni istnienie powyższych przesłanek o charakterze publicznoprawnym, stanowiących podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania (art. 398⁴ § 2 k.p.c.). Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania jest konsekwencją oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został przez powoda uzasadniony ze wskazaniem na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Obie przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący przedstawił w formie pytania: - czy służebność gruntowa nabyta w drodze zasiedzenia, przy uwzględnieniu specyfiki posiadania prowadzącego do jej nabycia oraz zasady, w myśl której ustanowienie tejże służebności następuje za wynagrodzeniem, może mieć charakter odpłatny, a jeśli tak, to czy ekwiwalent dla właściciela nieruchomości obciążonej ma charakter obligatoryjny? Stwierdził nadto, że pytanie to pozostaje w związku z potrzebą wykładni art. 292 k.c. w zw. z art. 172 k.c. i art. 145 § 1 k.c., gdyż dotychczasowe orzecznictwo nie wypracowało ich jednolitej wykładni w przypadku stanów takich stanów faktyczny, jak występujący w niniejszej sprawie.

Artykuły 292 k.c. w zw. z art. 172 k.c. i art. 145 § 1 k.c. były przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego, który wielokrotnie podkreślał, że ustanowienie służebności gruntowej stanowi ingerencję w prawo własności, ale korzystanie przez

właściciela nieruchomości władnącej z nieruchomości obciążonej w zakresie sprecyzowanym w orzeczeniu o ustanowieniu służebności nie oznacza pozbawienia właściciela nieruchomości obciążonej uprawnień wynikających z art. 140 k.c. (por. np. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z 4 października 2006 r., II CSK 119/06, niepubl.). Ustanowienie służebności na podstawie umowy lub orzeczenia sądowego następuje za wynagrodzeniem. Nabycie służebności przez zasiedzenie jest konsekwencją upływu czasu, określonego stanu stosunków faktycznych na nieruchomościach władnącej i obciążonej oraz zaniechania dochodzenia roszczeń przysługujących właścicielowi nieruchomości, która staje się obciążoną przeciwko właścicielowi nieruchomości, która staje się władnącą, pozwalających mu uzyskać ochronę jego prawa własności przed działaniami prowadzącymi do zasiedzenia i ewentualnie wyrównać będący ich wynikiem uszczerbek w jego majątku. Przepis ustawy nie przyznaje właścicielowi nieruchomości obciążonej roszczenia o wynagrodzenie mu uszczerbku majątkowego, którego doznaje w związku z powstaniem obciążenia jego nieruchomości przez zasiedzenie.

W uzasadnieniu postanowienia z 15 kwietnia 2011 r., III CZP 7/11 (niepubl.), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że funkcją zasiedzenia jest uporządkowanie sytuacji prawnej przez usunięcie długotrwałej, wynikającej z niedochodzenia swych praw przez właściciela, niezgodności pomiędzy stanem posiadania a stanem prawnym (por. wyroki Trybunału Konstytucyjnego z 14 grudnia 2005 r., SK 61/03, OTK-A 2005, nr 11, poz. 136, i z 25 maja 1999 r., SK 9/98, OTK 1999, nr 4, poz. 78). Służy ono zatem zapewnieniu porządku publicznego, jego bezpieczeństwu. Ta funkcja zasiedzenia sprzeciwia się przyznaniu byłemu właścicielowi wobec posiadacza, który stał się właścicielem roszczeń o zrekompensowanie uszczerbku wynikającego z ograniczenia jego prawa. W wydanym w niniejszej sprawie postanowieniu z 12 stycznia 2012 r., II CSK 258/11 (niepubl.) Sąd Najwyższy wyjaśnił już, że to samo dotyczy wszelkich innych roszczeń, u podstaw których leży prawo własności. Do tej kategorii należałyby zaliczyć roszczenia uzupełniające za okres poprzedzający datę zasiedzenia, w tym roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy lub ograniczenie jej wartości w związku z zasiedzeniem służebności. Ład, porządek prawny, stabilizacja stosunków w zakresie odnoszącym

się do własności rzeczy, czyli wszystko to, do czego zapewnienia zmierza zasiedzenie, ulegałoby ponownie zakłóceniu przez spory dotyczące, związanego z roszczeniem windykacyjnym i tym samym uzależnionego przede wszystkim od kwestii własnościowych, roszczenia o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy w okresie poprzedzającym datę zasiedzenia. Przyznanie byłemu właścicielowi takiego roszczenia wobec posiadacza, który stał się właścicielem, byłoby więc nie do pogodzenia z celem zasiedzenia.

Jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał też jej oczywistą zasadność, w związku z naruszeniem przez Sąd Okręgowy art. 224 k.c. i art. 225 k.c. w zw. z art. 230 i art. 252 § 2 k.c. oraz art. 386 § 4 k.p.c. poprzez ich niezastosowanie w odniesieniu do roszczenia powoda z tytułu wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości za okres od 6 maja 2002 r. w części dotyczącej posadowionej na nieruchomości powoda słupa.

Sposób sformułowania wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozawala stwierdzić, żeby skarga była oczywiście uzasadniona, a więc już na pierwszy rzut oka i bez potrzeby przeprowadzania bardziej złożonych rozumowań (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 24 stycznia 2011 r., IV CSK 485/10, nie publ. oraz z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, BSN 2003, nr 5, poz. 8). Z zacytowanej przez powoda sentencji postanowienia w sprawie o stwierdzenie zasiedzenia służebności przesyłu wynika, że służebność ta polega na znoszeniu istnienia na nieruchomości powoda oraz w przestrzeni nad powierzchnią tej nieruchomości linii napowietrznej wysokiego napięcia oraz linii napowietrznej niskiego napięcia, a także praw niezbędnych do ich konserwacji, remontów i modernizacji, z prawem wejścia i wjazdu na nieruchomość. Nawet jeśli na nieruchomości powoda, a nie poza nią, znajduje się słup podtrzymujący przewody energetyczne, to trudno traktować go inaczej niż jako składnik linii energetycznej. Linia ta, zgodnie z treścią postanowienia stwierdzającego zasiedzenie, znajduje się zarówno na nieruchomości powoda (elementy podtrzymujące przewody), jak i w przestrzeni nad powierzchnią tej nieruchomości (przewody).

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. orzeczono jak w postanowieniu, przy czym co do kosztów postępowania stosownie do art. 98 § 1 i 3, art. 108 § 1 w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. oraz na podstawie § 13 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).

aw

jw